

INFORMACIJA

O ZAKLJUČIVANJU MEMORANDUMA O RAZUMIJEVANJU O SARADNJI U OBLASTI OBRAZOVANJA IZMEĐU MINISTARSTVA PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA CRNE GORE I MINISTARSTVA OBRAZOVANJA I ZASLUGA REPUBLIKE ITALIJE

Crna Gora i Republika Italija imaju veoma dobre i prijateljske odnose koji se kontinuirano unapređuju kroz sadržajnu saradnju na svim poljima. Uviđajući značajne mogućnosti za jačanje međudržavnog partnerstva, naročito u oblasti ekonomije, odbrane, prosvjete, nauke i kulture, Crna Gora i Republika Italija su u prethodnom periodu pokrenule i realizovale značajan broj zajedničkih projekata. Crna Gora izuzetno cijeni podršku Italije u procesu pristupanja Evropskoj uniji, kao i savezništvo i blisku saradnju sa Italijom u okviru NATO saveza. Republika Italija je snažan zagovornik evropske perspektive Crne Gore i u kontinuitetu pruža političku podršku i konkretnu pomoć na putu integracije naše zemlje u Evropsku uniju.

Uzimajući u obzir da je saradnja u oblasti obrazovanja posebno važna, kao sredstvo za proširenje kulturne i građanske dimenzije građana i promovisanje međukulturalnog razumijevanja i unapređenje znanja i vještina za zapošljavanje, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstvo obrazovanja i zasluga Republike Italije dogovorili su potpisivanje Memoranduma o razumijevanju.

Pravni osnov za potpisivanje ovog Memoranduma je Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja, potpisan u Rimu, 15. aprila 2014. godine. Cilj ovog Sporazuma je da se realizuju zajednički programi i aktivnosti preduzete u cilju unapređenja saradnje u oblasti kulture i obrazovanja. Strane ugovornice su se tada obavezale da će da unapređuju saradnju u oblasti obrazovanja i to kroz: izučavanje jezika, književnosti i kulture druge Strane, saradnju u obuci nastavnika na jeziku druge Strane, razvoj nastave i istraživanja u oblasti italijanistike i jezika i kulture Crne Gore, te da će da razmjenjuju asistencije italijanskog i crnogorskog jezika u odgovarajućim srednjim školama. Takođe, Sporazum predviđa recipročno odobranje stipendija studentima osnovnih i postdiplomskih studija, razvoj saradnje između univerziteta dvije zemlje, kroz intenziviranje međuniverzitetskih projekata, razmjenu nastavnika i istraživača, kao i kroz realizaciju zajedničkih istraživanja na teme od obostranog interesa, itd.

U skladu sa gorenavedenim, svrha ovog Memoranduma o razumijevanju jeste jačanje saradnje između dvije države u oblasti obrazovanja, sa posebnim fokusom na tehničko i stručno obrazovanje. U cilju implementacije konkretnih aktivnosti, ovim Memorandumom se predviđa razmjena iskustava, metodologija i alata u obrazovanju, uključujući tehničko i stručno obrazovanje, sa akcentom na inovativne projekte i obrazovne reforme. Nadalje, planirana je promocija mogućnosti saradnje i partnerstava između obrazovnih institucija, uključujući institucije tehničkog i stručnog obrazovanja i visokog tehnološkog obrazovanja, te podsticanje razmjene učenika i razmjene nastavnika. Na kraju, Memorandum predviđa promociju nastave italijanskog jezika u obrazovnom sistemu Crne Gore, te učešće Sistema viših tehnoloških obrazovnih institucija (ITS Akademije) u aktivnostima u oblasti tehnološkog i stručnog obrazovanja, s obzirom na njihov potencijal da ponude ad hoc inovativne obrazovne programe, posebno relevantne za specifične potrebe tržišta rada.

Radi koordinacije sprovođenja ovog Memoranduma biće osnovan Zajednički odbor, sastavljen od najviše 4 predstavnika, koji će funkcionisati pod nadzorom Zajedničke komisije predviđene

članom 15 Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja.

Potpisivanje ovog Memoranduma je u skladu sa postizanjem Cilja održivog razvoja 4 – Kvalitetno obrazovanje, koji teži da „obezbjedi inkluzivno i pravično kvalitetno obrazovanje i promoviše mogućnosti za cjeloživotno učenje za sve“. U sklopu ove obaveze, Crna Gora pored ostalog radi na povećanju pristupa stručnom obrazovanju.

Evropska komisija je u Izvještaju o napretku Crne Gore iz oktobra 2024. godine konstatovala da je Ministarstvo nastavilo da bude posvećeno Osnabruškoj deklaraciji u oblasti stručnog obrazovanja. Imajući u vidu da Evropska komisija finalizuje tekst Deklaracije iz Herninga, koja će u narednih 5 godina predstavljati okvir za razvoj stručnog obrazovanja, potpisivanje ovog Memoranduma će pružiti mogućnost za bolje planiranje i praćenje aktivnosti relevantnih za Deklaraciju iz Herninga.

Takođe, Vlada je stavila snažan naglasak na stručno obrazovanje kao glavni instrument za rješavanje problema nedostatka vještina i poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje mladih. Stručno obrazovanje postaje ključni faktor za smanjenje nezaposlenosti, posebno među mladima, kroz razvoj vještina koje su direktno povezane sa potrebama tržišta rada.

Potpisivanjem ovog Memoranduma se jasnije i detaljnije definišu aktivnosti koje će se realizovati, stoga ne postoji druga opcija regulisanja ovog pitanja. Zaključivanje Memoranduma ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa u Crnoj Gori.

Učesnici se obavezuju da pokriju sve troškove koji proizilaze iz sprovođenja ovog Memoranduma, u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima, bez ikakvih dodatnih troškova za državne budžete Crne Gore i Republike Italije.

Memorandum je usaglašen diplomatskim putem i u direktnoj komunikaciji između predstavnika Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Ambasade Republike Italije u Crnoj Gori.

**MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU
O SARADNJI U OBLASTI OBRAZOVANJA**

IZMEĐU

**MINISTARSTVA PROSVJETE, NAUKE I
INOVACIJA CRNE GORE**

I

**MINISTARSTVA OBRAZOVANJA I ZASLUGA
REPUBLIKE ITALIJE**

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Ministarstvo obrazovanja i zasluga Republike Italije, u daljem tekstu pojedinačno „Učesnik“ i zajednički „Učesnici“.

U KONTEKSTU plodne saradnje, pozivajući se na Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja, potpisan u Rimu 15. aprila 2014. godine;

SMATRAJUĆI da je saradnja u oblasti obrazovanja posebno važna kao sredstvo za proširivanje kulturne i građanske dimenzije građana, kao i za promociju međukulturnog razumevanja i unapređenje znanja i vještina za zapošljavanje;

U ŽELJI da ojačaju bilateralnu saradnju u oblasti obrazovanja, uključujući tehničko i stručno obrazovanje;

saglasili su se oko sljedećeg:

ČLAN 1

Svrha

Svrha ovog Memoranduma o razumijevanju (u daljem tekstu „Memorandum“) jeste jačanje saradnje između Učesnica u oblasti obrazovanja, uključujući tehničko i stručno obrazovanje.

ČLAN 2

Aktivnosti

1. Učesnici će, u okviru svojih nadležnosti i u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom svojih država, razvijati saradnju u oblasti obrazovanja, uključujući tehnološko i stručno obrazovanje, kroz sljedeće aktivnosti:

a) razmjenu iskustava, metodologija i alata u obrazovanju, uključujući tehničko i stručno obrazovanje, sa akcentom na inovativne projekte i obrazovne reforme;

b) promociju mogućnosti saradnje i partnerstava između obrazovnih institucija, uključujući institucije tehničkog i stručnog obrazovanja i visokog tehnološkog obrazovanja;

c) podsticanje razmjene učenika i razmjene nastavnika;

- d) promociju nastave italijanskog jezika u obrazovnom sistemu Crne Gore;
- e) druge aktivnosti koje zajednički identifikuju Učesnici, u okviru ovog Memoranduma.

2. Italijanski Učesnik će podsticati učešće Sistema viših tehnoloških obrazovnih institucija (ITS Akademije) u aktivnostima razvijenim u okviru ovog člana, u oblasti tehnološkog i stručnog obrazovanja, s obzirom na njihov potencijal da ponude ad hoc inovativne obrazovne programe posebno relevantne za specifične potrebe tržišta rada.

ČLAN 3

Koordinacija

Pod nadzorom Zajedničke komisije navedene u članu 15 Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Italije o saradnji u oblasti kulture i obrazovanja, potpisanog u Rimu 15. aprila 2014. godine, učesnici će osnovati Zajednički odbor, sastavljen od najviše četiri (4) predstavnika svakog Učesnika, radi koordinacije sprovođenja ovog Memoranduma.

ČLAN 4

Troškovi

Učesnici će pokriti sve troškove koji proizilaze iz sprovođenja ovog Memoranduma, u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima, bez ikakvih dodatnih troškova za državne budžete Crne Gore i Republike Italije.

ČLAN 5

Razlike

Svaka razlika u tumačenju i/ili sprovođenju ovog Memoranduma biće riješena sporazumno, putem direktnih konsultacija i pregovora između Učesnika.

ČLAN 6

Zaštita ličnih podataka

Svaki Učesnik će obezbijediti zaštitu ličnih podataka primljenih od drugog Učesnika u svrhu sprovođenja aktivnosti saradnje predviđenih ovim Memorandumom, ne prenoseći ih drugim stranama i ne obrađujući ih na način koji je nespojiv sa definisanim svrhama, bez prethodne pismene saglasnosti drugog Učesnika.

ČLAN 7

Izmjene

Ovaj Memorandum se može izmijeniti uz obostrani pisani pristanak Učesnika.

ČLAN 8

Primjenljivo pravo

1. Ovaj Memorandum će biti sproveden u skladu sa crnogorskim i italijanskim zakonodavstvom, kao i sa važećim međunarodnim pravom i, što se tiče italijanskog Učesnika, obavezama koje proizilaze iz članstva Italije u Evropskoj uniji.
2. Ovaj Memorandum ne predstavlja međunarodni sporazum koji može dovesti do prava i obaveza prema međunarodnom pravu. Nijedna odredba ovog Memoranduma ne smije se tumačiti i izvršavati kao pravna obaveza ili obaveza Učesnika.

ČLAN 9

Završne odredbe

1. Ovaj Memorandum stupa na snagu danom potpisivanja i ostaje na snazi četiri (4) godine.
2. Svaki Učesnik može raskinuti ovaj Memorandum u bilo kom trenutku, tako što će drugu Učesnicu pismeno obavijestiti o svojoj namjeri da ga raskine, najmanje šest (6) mjeseci prije planiranog datuma raskida.

3. Raskid ovog Memoranduma neće uticati na završetak bilo kojih tekućih programa, projekata i/ili aktivnosti, koje se mogu nastaviti do svog završetka, osim ako Učesnici zajednički ne odluče drugačije.

Potpisano u dana u dva originalna primjerka na crnogorskom, italijanskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako autentični. U slučaju razlika u tumačenju, mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

**Za Ministarstvo prosvjete, nauke i
inovacija Crne Gore**

**Za Ministarstvo obrazovanja i zasluga
Republike Italije**

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING FOR
COOPERATION IN THE FIELD OF EDUCATION**

BETWEEN

**THE MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATION OF MONTENEGRO**

AND

**THE MINISTRY OF EDUCATION AND MERIT OF
THE ITALIAN REPUBLIC**

The Ministry of Education, Science and Innovation of Montenegro and the Ministry of Education and Merit of the Italian Republic, hereinafter individually referred to as a “Participant” and jointly as “the Participants”,

IN THE CONTEXT of a fruitful collaboration, with reference to the Agreement between the Government of Montenegro and the Government of the Italian Republic on cooperation in the fields of Culture and Education, done in Rome, on 15 April 2014;

CONSIDERING that cooperation in the field of education is particularly important as a tool to broaden the cultural and civic dimension of citizens, as well as to promote intercultural understanding and to enhance knowledge and skills for employment;

DESIRING to strengthen bilateral cooperation in the field of Education, including Technical and Vocational Education;

have reached the following understanding:

ARTICLE 1

Purpose

The purpose of this Memorandum of Understanding (hereinafter referred to as “MoU”) is to strengthen cooperation between the Participants in the field of Education, including Technical and Vocational Education.

ARTICLE 2

Cooperation activities

1. The Participants, within their competences and in accordance with the national legislation of their respective States, will develop cooperation in the field of Education, including Technological and Vocational Education, through the following activities:

a) exchange of experiences, methodologies and tools on Education, including Technical and Vocational Education, with an emphasis on innovative projects and educational reforms;

b) promotion of cooperation opportunities and partnerships between educational institutions, including Technical and Vocational Education and Higher Technological Education institutions;

- c) encouragement of exchange of students and exchange of teachers;
- d) promotion of the teaching of the Italian language in the Education System of Montenegro;
- e) other activities mutually identified by the Participants, within the scope of this MoU.

2. The Italian Participant will encourage the participation of the System of Higher Technological Education Institutions (ITS Academies) in the activities developed under this Article, in the field of Technological and Vocational Education, considering their potential to offer *ad hoc* innovative education programmes particularly relevant to specific labour market needs.

ARTICLE 3

Coordination

Under the supervision of the Joint Commission referred to in Article 15 of the Agreement between the Government of Montenegro and the Government of the Italian Republic on cooperation in the fields of Culture and Education, done in Rome, on 15 April 2014, the Participants will establish a Joint Committee, composed by a maximum of four (4) representatives for each Participant, for the purpose of coordinating the implementation of this MoU.

ARTICLE 4

Expenses

The Participants will cover all the expenses arising from the implementation of this MoU within the limits of their ordinary budget availability, without any additional cost for the State budgets of the Italian Republic and Montenegro.

ARTICLE 5

Differences

Any difference in the interpretation and/or implementation of this MoU will be settled amicably through direct consultations and negotiations between the Participants.

ARTICLE 6

Personal Data Protection

Each Participant will ensure protection of personal data received from the other Participant for the purpose of carrying out the cooperation activities provided in this MoU not transferring them to other parties and not processing them in a manner that is incompatible with the defined purposes without the prior written consent of the other Participant.

ARTICLE 7

Amendments

The present MoU may be amended by mutual written consent of the Participants.

ARTICLE 8

Applicable Law

1. This MoU will be implemented in accordance with the Italian and Montenegrin legislations, as well as applicable international law and, as for the Italian Participant, the obligations arising from Italy's membership of the European Union.
2. This MoU does not constitute an international agreement which may lead to rights and obligations under international law. No provision of this MoU is to be understood and performed as a legal obligation or commitment of the Participants.

ARTICLE 9

Final provisions

1. This MoU comes into effect on the date of its signature and will remain valid for a period of four (4) years.
2. Either Participant may terminate this MoU at any time by notifying the other in writing of its intention to terminate it, at least six (6) months prior to the intended date of termination.

3. The termination of this MoU will not affect the completion of any ongoing programmes, projects and/or activities, which may continue until their completion, unless otherwise jointly decided by the Participants.

Signed in on in two originals each in the Montenegrin, Italian and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergences in the interpretation, the text in English will prevail.

**For the Ministry of Education, Science
and Innovation of Montenegro**

**For the Ministry of Education
and Merit of the Italian Republic**

**MEMORANDUM DI INTESA SULLA
COLLABORAZIONE NEL SETTORE
DELL'ISTRUZIONE**

TRA

**IL MINISTERO DELL'ISTRUZIONE, DELLA
SCIENZA E DELL'INNOVAZIONE DEL
MONTENEGRO**

E

**IL MINISTERO DELL'ISTRUZIONE E DEL
MERITO DELLA REPUBBLICA ITALIANA**

Il Ministero dell'Istruzione, della Scienza e dell'Innovazione del Montenegro e il Ministero dell'Istruzione e del Merito della Repubblica Italiana , di seguito denominati singolarmente “il Partecipante” e congiuntamente “i Partecipanti”;

NEL CONTESTO di una proficua collaborazione, con riferimento all'Accordo tra il Governo del Montenegro e il Governo della Repubblica Italiana sulla cooperazione nel campo della Cultura e dell'Istruzione, fatto a Roma il 15 Aprile 2014;

CONSIDERATA la particolare importanza della cooperazione nel settore dell'istruzione come strumento per ampliare la dimensione culturale e civica dei cittadini, nonché per promuovere la comprensione interculturale e per potenziare le conoscenze e le competenze necessarie per l'occupabilità;

DESIDEROSI di rafforzare la cooperazione bilaterale nel campo dell'Istruzione, compresa l'Istruzione Tecnica e Professionale;

hanno raggiunto la seguente intesa:

ARTICOLO 1

Finalità

La finalità del presente Memorandum d'Intesa (di seguito denominato “MdI”) è di rafforzare la cooperazione tra i Partecipanti nel campo dell'Istruzione, compresa l'Istruzione Tecnica e Professionale.

ARTICOLO 2

Attività di cooperazione

1. I Partecipanti, all'interno delle loro competenze e nel rispetto delle normative nazionali dei loro rispettivi Stati, svilupperanno una cooperazione nel campo dell'Istruzione, compresa l'Istruzione Tecnica e Professionale, attraverso le seguenti attività:

a) scambio di esperienze, metodologie e strumenti relativi all'Istruzione, compresa l'Istruzione Tecnica e Professionale, con particolare attenzione ai progetti innovativi e alle riforme scolastiche;

- b) promozione delle opportunità di cooperazione e partenariato tra le istituzioni scolastiche, inclusi gli Istituti Tecnici e Professionali e gli Istituti Tecnologici Superiori;
- c) incentivazione degli scambi di studenti e di docenti;
- d) promozione dell'insegnamento della lingua italiana nel Sistema di Istruzione del Montenegro;
- e) altre attività mutualmente identificate dai Partecipanti, all'interno del campo di applicazione di questo MdI.

2. Il Partecipante italiano incoraggerà la partecipazione del Sistema di Istruzione Tecnologica Superiore (ITS Academy) alle attività sviluppate in applicazione del presente Articolo nel campo dell'Istruzione Tecnica e Professionale, alla luce del loro potenziale nell'offrire programmi educativi innovativi ad hoc di particolare rilevanza per le specifiche esigenze del mercato del lavoro.

ARTICOLO 3

Coordinamento

Sotto la supervisione della Commissione mista di cui all'Articolo 15 dell'Accordo tra il Governo del Montenegro e il Governo della Repubblica Italiana sulla cooperazione nel campo della Cultura e dell'Istruzione, fatto a Roma il 15 Aprile 2014, i Partecipanti creeranno un Comitato misto, composto da un massimo di quattro (4) rappresentanti per ogni Partecipante allo scopo del coordinamento relativo all'applicazione di questo MdI.

ARTICOLO 4

Finanziamento

I Partecipanti copriranno le spese connesse all'attuazione del presente MdI entro i limiti delle loro ordinarie disponibilità di bilancio, senza alcun costo aggiuntivo per i bilanci statali della Repubblica Italiana e del Montenegro.

ARTICOLO 5

Divergenze

In caso di divergenze di interpretazione e/o di applicazione del presente MdI, esse saranno risolte in via amichevole, mediante consultazioni dirette e negoziati tra i Partecipanti.

ARTICOLO 6

Protezione dei dati personali

Ciascun Partecipante garantirà la protezione dei dati personali ricevuti dall'altro Partecipante per lo svolgimento delle attività di cooperazione previste dal presente MdI, impegnandosi a non trasferirli a terze parti e a non trattarli in modo incompatibile con le finalità definite, senza il previo consenso scritto dell'altro Partecipante.

ARTICOLO 7

Modifiche

Il presente MdI può essere modificato di comune accordo, per iscritto, dai Partecipanti.

ARTICOLO 8

Diritto applicabile

1. Il presente MdI sarà attuato nel rispetto delle legislazioni italiana e montenegrina, nonché del diritto internazionale applicabile e, per quanto riguarda il Partecipante italiano, degli obblighi derivanti dall'appartenenza dell'Italia all'Unione europea.
2. Il presente MdI non costituisce un accordo internazionale, pertanto non comporta diritti e obblighi ai sensi del diritto internazionale. Nessuna disposizione del presente MdI deve essere interpretata o applicata come un obbligo giuridico o un impegno delle Parti.

ARTICOLO 9

Disposizioni finali

1. Il presente MdI entra in vigore alla data della firma e rimane valido per quattro (4) anni.
2. Ciascun Partecipante può porre fine al presente MdI in qualsiasi momento, notificando per iscritto all'altro Partecipante la sua intenzione di terminarlo almeno sei (6) mesi prima della data di risoluzione prevista.
3. La risoluzione del presente MdI non pregiudica l'attuazione di eventuali programmi, progetti e/o attività in corso di svolgimento, che proseguiranno fino al loro termine, salvo diversamente stabilito dai Partecipanti in maniera congiunta.

Fatto a il in due originali, ciascuno nella lingua montenegrina, italiana e inglese, tutti facenti fede. In caso di divergenza di interpretazione, prevarrà il testo in inglese.

**Per il Ministero dell'Istruzione della
Scienza e dell'Innovazione del
Montenegro**

**Per il Ministero dell'Istruzione
e del Merito della
Repubblica Italiana**